

Grondwettelijk Hof

**Arrest nr. 98/2026
van 17 september 2026
Rolnummer : 8503**

In zake : de prejudiciële vragen betreffende de artikelen 4.23 en 4.61, §§ 1 en 7, van het Burgerlijk Wetboek, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg Waals-Brabant.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters Pierre Nihoul en Joséphine Moerman, en de rechters Thierry Giet, Michel Pâques, Yasmine Kherbache, Danny Pieters en Frank Flerackers, bijgestaan door griffier Nicolas Dupont, onder voorzitterschap van voorzitter Pierre Nihoul,

wijst na beraad het volgende arrest :

I. Onderwerp van de prejudiciële vragen en rechtspleging

Bij vonnis van 20 juni 2025, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 27 juni 2025, heeft de Rechtbank van eerste aanleg Waals-Brabant de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« Schenden de artikelen 4.23, 4.61, § 1, en 4.61, § 7, van het Burgerlijk Wetboek niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre zij aan de langstlevende wettelijk samenwonende een recht toekennen om een omzetting te vragen van het vruchtgebruik van het onroerend goed dat het gezin tot voornaamste woning diende en van het huisraad, terwijl de niet-gemeenschappelijke kinderen dat recht niet kunnen uitoefenen zonder instemming van de langstlevende echtgenoot ?

Schenden de artikelen 4.23, 4.61, § 1, en 4.61, § 7, van het Burgerlijk Wetboek niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre zij aan de langstlevende wettelijk samenwonende een recht toekennen om een omzetting te vragen van het vruchtgebruik van het onroerend goed dat het gezin tot voornaamste woning diende en van het huisraad, terwijl de niet-gemeenschappelijke kinderen dat recht niet kunnen uitoefenen zonder instemming van de langstlevende echtgenoot, zelfs wanneer de wettelijk samenwonende er niet meer woont ? ».

Memories zijn ingediend door :

- Z.S., bijgestaan en vertegenwoordigd door mr. Roland Hardy, advocaat bij de balie te Brussel;

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door mr. Nicolas Bonbled en mr. Lise-Marie Hennau, advocaten bij de balie te Brussel.

Bij beschikking van 17 juni 2026 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers Michel Pâques en Yasmine Kherbache te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen was, dat geen terechtzitting zou worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek om te worden gehoord, zou hebben ingediend, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten na die termijn zouden worden gesloten en de zaak in beraad zou worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil

M.C. en Z.S. ondertekenen op 30 april 2020 een verklaring van wettelijke samenwoning. Op 25 juli 2020 overlijdt M.C. Het woonhuis dat als gezinswoning diende, maakt deel uit van haar nalatenschap. Bij ontstentenis van een testament van M.C. verkrijgt Z.S. het vruchtgebruik van dat onroerend goed en van het daarin aanwezige huisraad, terwijl L.P. en L.P., de kinderen die uit een vorige relatie van M.C. zijn geboren, de blote eigendom ervan verkrijgen, elk ten belope van een onverdeelde helft. In december 2023 verlaat Z.S. het onroerend goed en stelt hij het te huur.

L.P. en L.P. willen de omzetting van het vruchtgebruik van Z.S. van het onroerend goed verkrijgen, waartegen Z.S. zich verzet. Bij een dagvaarding van 3 april 2024 maken L.P. en L.P. daartoe een zaak aanhangig bij de familierechtbank van de Rechtbank van eerste aanleg Waals-Brabant.

De rechtbank vraagt zich af of de artikelen 4.23 en 4.61, §§ 1 en 7, van het Burgerlijk Wetboek mogelijk discriminerend zijn. Zij beklemtoont in dat verband dat uit de aangifte van de nalatenschap blijkt dat de woning te dezen het enige actief van de nalatenschap is; dat L.P. en L.P. jongvolwassenen zijn die zich in een preciaire situatie bevinden; dat het vruchtgebruik van de langstlevende wettelijk samenwonende tot gevolg heeft dat de kinderen elk werkelijk genotsrecht in dat stadium van de nalatenschap wordt ontzegd, terwijl zij moeten voldoen aan de verplichtingen die het Burgerlijk Wetboek de blote eigenaars oplegt; dat Z.S. is verhuisd en het goed te huur heeft gesteld. Op verzoek van L.P. en L.P. stelt de rechtbank aan het Hof de hiervoor weergegeven prejudiciële vragen.

III. In rechte

- A -

A.1.1. De Ministerraad voert aan dat de prejudiciële vragen twee verschillen in behandeling opwerpen. Het eerste verschil heeft betrekking op het vrijwel absolute karakter van het recht van de langstlevende wettelijk samenwonende om de omzetting te vragen van het vruchtgebruik van het onroerend goed dat als gezinswoning diende, en op het feit dat de niet-gemeenschappelijke kinderen zich niet ertegen kunnen verzetten. Het tweede verschil heeft betrekking op het vetorecht dat enkel aan de langstlevende wettelijk samenwonende wordt toegekend

en op diens mogelijkheid om zich tegen een door de blote eigenaars ingestelde vordering tot omzetting te verzetten. Rekening houdend met de omstandigheden van de zaak, moet enkel het tweede verschil in behandeling worden onderzocht.

A.1.2. De Ministerraad stelt dat de in de prejudiciële vragen vermelde categorieën van personen niet vergelijkbaar zijn, rekening houdend met de doelstelling van de wetgever om de gezinswoning en de leefomgeving van de langstlevende wettelijk samenwonende te beschermen en met de fundamenteel verschillende aard van het erfrecht van die langstlevende echtgenoot, die een niet-reservataire erfgenaam is van wie de erfgerichtigheid is beperkt tot de preferentiële goederen, enerzijds, en van het erfrecht van de niet-gemeenschappelijke kinderen, anderzijds. De omzetting van het vruchtgebruik heeft bovendien zeer verschillende gevolgen voor de langstlevende wettelijk samenwonende en voor de niet-gemeenschappelijke kinderen. Terwijl de niet-gemeenschappelijke kinderen volle eigenaars worden, geniet de langstlevende wettelijk samenwonende enkel nog een geldsom of een rente die door wettelijke tabellen wordt bepaald en zeer laag kan zijn.

A.1.3. Volgens de Ministerraad is het in de eerste prejudiciële vraag opgeworpen verschil in behandeling hoe dan ook redelijk verantwoord door de voormelde doelstelling van de wetgever, die aan een maatschappelijke behoefte beantwoordt. Het vetorecht van de langstlevende wettelijk samenwonende is pertinent om die doelstelling te verwezenlijken en heeft geen onevenredige gevolgen voor de niet-gemeenschappelijke kinderen van de overleden wettelijk samenwonende.

Allereerst geldt de in het geding zijnde regeling enkel in ondergeschikte orde, indien de vooroverleden wettelijk samenwonende geen andere beschikkingen bij testament heeft genomen, zodat de eruit voortvloeiende situatie met zijn wil overeenstemt. Vervolgens zijn de in het geding zijnde bepalingen bedoeld om te worden toegepast op diverse familiale situaties; van de wetgever kan niet worden geëist dat hij voor elke individuele situatie in een welbepaalde oplossing voorziet. Het bestaan van andere maatregelen die het mogelijk maken de doelstelling van de wetgever te verwezenlijken, maakt de in het geding zijnde maatregel overigens niet onevenredig. Het erfrecht van de langstlevende wettelijk samenwonende en diens recht om zich tegen een vordering tot omzetting van het vruchtgebruik te verzetten, hebben enkel betrekking op het onroerend goed dat bij het opvallen van de nalatenschap van de erflater het gezin tot voornaamste woning diende en het daarin aanwezige huisraad. De niet-gemeenschappelijke kinderen beschikken ten slotte over andere middelen om op te treden bij eventueel misbruik van de langstlevende wettelijk samenwonende: enerzijds, rechtsmisbruik (artikel 1.10 van het Burgerlijk Wetboek), dat in bepaalde gevallen zelfs tot het verval van het vruchtgebruik kan leiden (artikel 3.16, eerste lid, 4°, van het Burgerlijk Wetboek), anderzijds is de langstlevende wettelijk samenwonende ertoe verplicht aan de niet-gemeenschappelijke kinderen kost, onderhoud en opvoeding te verschaffen (zie artikel 1477, § 5, van het oud Burgerlijk Wetboek).

A.1.4. De Ministerraad voert aan dat, aangezien de doelstelling van de wetgever erin bestaat de bescherming van de gezinswoning in de strikte zin van de langstlevende wettelijk samenwonende te waarborgen, maar eveneens diens leefomgeving en inkomensniveau in stand te houden, het redelijk verantwoord is dat de langstlevende wettelijk samenwonende zijn recht van vruchtgebruik op het betrokken onroerend goed kan blijven genieten en zich tegen een omzetting kan blijven verzetten, zelfs indien hij daar niet langer verblijft. Hij kan immers de ontvangen huurgelden gebruiken om een andere woning te huren die beter aan zijn situatie is aangepast. In dat verband dient te worden beklemtoond dat de langstlevende wettelijk samenwonende, in geval van omzetting, een som of een rente zou ontvangen die lager is dan de huurwaarde van het goed en dat hij dus in een duidelijk minder gunstige situatie zou dreigen terecht te komen.

A.2.1. Z.S., verwerende partij voor het verwijzende rechtscollege, beklemtoont dat de wetgever, met de in het geding zijnde bepaling, aan een maatschappelijke behoefte wil beantwoorden en de samenwonende een minimale bescherming wil bieden om moeilijke situaties te vermijden zoals zijn uitzetting uit de gezinswoning door de erfgenamen van de vooroverleden samenwonende na het overlijden. De ingevoerde regeling waarborgt een evenwicht tussen de verschillende op het spel staande belangen.

Volgens Z.S. zijn de in de prejudiciële vragen vermelde categorieën van personen niet vergelijkbaar. De kinderen erven wegens de afstammingsband, die aan de basis ligt van een van rechtswege, absolute en reservataire erfgerichtigheid. Hun gerechtigdheid is patrimonial en past in de logica van de familiale overdracht. De langstlevende wettelijk samenwonende erft daarentegen wegens een bijzonder burgerlijk statuut dat de wetgever heeft gecreëerd om hem en zijn leefomgeving te beschermen. Hij verkrijgt bovendien slechts een beperkt recht van vruchtgebruik op de voornaamste woning en het daarin aanwezige huisraad. Zijn vetorecht op de vordering tot omzetting van het vruchtgebruik wordt verantwoord door de noodzaak om zijn leefomgeving in stand te

houden. Een dergelijke noodzaak bestaat niet voor de afstammelingen, zodat er voor hen niet in een dergelijk vetorecht moet worden voorzien.

A.2.2. Wat de tweede prejudiciële vraag betreft, doet Z.S. gelden dat het vetorecht van de langstlevende wettelijk samenwonende niet uitsluitend ertoe strekt hem een onderkomen te waarborgen, maar in ruimere zin hem juridische en patrimoniale zekerheid te bieden op een goed dat het zwaartepunt van het gezinsvermogen is. Het vruchtgebruik van de langstlevende wettelijk samenwonende is een zakelijk recht, waarvan het bestaan losstaat van de materiële aanwezigheid van de langstlevende in het goed. Zoals elk vruchtgebruik, kent het aan de houder ervan het genot en het beheer toe dat hij rechtstreeks of onrechtstreeks kan uitoefenen, bijvoorbeeld door het onroerend goed te huur te stellen. De draagwijdte van dat recht beperken tot een persoonlijke bezetting zou neerkomen op een aantasting van de kern zelf. Het voor de andere erfgenamen mogelijk maken om tegen zijn wil een omzetting op te leggen, met als enige beweegreden dat hij niet langer in de woning verblijft, zou zijn erfrechtelijke positie verzwakken en hem het beheer van zijn recht ontnemen. Bovendien kan de langstlevende wettelijk samenwonende legitieme redenen hebben om de voornaamste woning te verlaten (werk, gezondheid, relatie, enz.). Hem in een dergelijk geval zijn vetorecht afnemen zou een blijvende onzekerheid met zich meebrengen en zijn vermogenszekerheid onderwerpen aan feitelijke toevalligheden, hetgeen in strijd zou zijn met de bedoeling van de wetgever om hem een stabiele en voorzienbare bescherming te waarborgen. Ten slotte zou het onderwerpen van de uitoefening van het vetorecht van de langstlevende wettelijk samenwonende aan zijn daadwerkelijk verblijf in de gezinswoning leiden tot een onverantwoord verschil in behandeling onder wettelijk samenwonenden die zich in vergelijkbare situaties bevinden naargelang zij al dan niet in de woning zijn gebleven.

- B -

B.1. Het verwijzende rechtscollege stelt het Hof een vraag over de bestaanbaarheid van de artikelen 4.23 en 4.61, §§ 1 en 7, van het Burgerlijk Wetboek met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, « in zoverre zij aan de langstlevende wettelijk samenwonende een recht toekennen om een omzetting te vragen van het vruchtgebruik van het onroerend goed dat het gezin tot voornaamste woning diende en van het huisraad, terwijl de niet-gemeenschappelijke kinderen dat recht niet kunnen uitoefenen zonder instemming van de langstlevende echtgenoot » (eerste prejudiciële vraag). Het verwijzende rechtscollege verzoekt het Hof in het bijzonder zich uit te spreken over dat verschil in behandeling, rekening houdend met het geval waarin de langstlevende wettelijk samenwonende niet meer in het voormelde onroerend goed verblijft (tweede prejudiciële vraag).

Het Hof onderzoekt de twee prejudiciële vragen samen.

B.2. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet waarborgen het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

Het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie sluit niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie is geschonden wanneer vaststaat dat geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.3. De artikelen 4.23 en 4.61, §§ 1 en 7, van het Burgerlijk Wetboek bepalen :

« Art. 4.23. Erfrecht en recht op huur van de langstlevende wettelijk samenwonende

§ 1. De langstlevende wettelijk samenwonende verkrijgt, met welke erfgenamen hij ook tot de nalatenschap komt, het vruchtgebruik van het onroerend goed dat bij het openvallen van de nalatenschap van de erflater het gezin tot voornaamste woning diende, en van het daarin aanwezige huisraad.

Dit recht oefent de langstlevende wettelijk samenwonende ook uit indien de in het eerste lid vermelde goederen voorwerp zijn van een recht van wettelijke terugkeer waarvan sprake in artikel 4.24 of in artikel 4.25.

§ 2. De langstlevende wettelijk samenwonende die tot de nalatenschap komt ontvangt bij overlijden van de schenker het vruchtgebruik van het onroerend goed dat bij het openvallen van de nalatenschap het gezin tot voornaamste woning diende en van het daarin aanwezige huisraad, indien de schenker zich bij de schenking van deze goederen het vruchtgebruik ervan had voorbehouden, en op voorwaarde dat de wettelijk samenwonende op het tijdstip van de schenking al die hoedanigheid had en dat de schenker de titularis van dit vruchtgebruik is gebleven tot de dag van zijn overlijden.

De wettelijk samenwonende kan afstand doen van het in het eerste lid bedoelde vruchtgebruik. De artikelen 4.244 tot 4.253 zijn van toepassing op die afstand wanneer hij plaatsvindt bij leven van de schenker.

§ 3. De langstlevende wettelijk samenwonende verkrijgt als enige, met uitsluiting van alle andere erfgenamen, het recht op de huur van het onroerend goed dat bij het openvallen van de nalatenschap van de vooroverleden wettelijk samenwonende het gezin tot voornaamste woning diende, en verkrijgt het vruchtgebruik van het daarin aanwezige huisraad.

§ 4. De voorgaande bepalingen zijn niet van toepassing wanneer de langstlevende wettelijk samenwonende een afstammeling is van de vooroverleden wettelijk samenwonende.

§ 5. Niettegenstaande enig andersluidend beding kan ieder die de blote eigendom verkrijgt, eisen dat een boedelbeschrijving van het huisraad en een staat van het onroerend goed dat het gezin tot voornaamste woning diende wordt opgemaakt.

§ 6. De regels inzake het vruchtgebruik van de langstlevende echtgenoot die zijn opgenomen in de artikelen 4.22 en 4.60 tot 4.64 zijn van overeenkomstige toepassing op het vruchtgebruik van de langstlevende wettelijk samenwonende ».

« Art. 4.61. Recht om de omzetting te vragen

§ 1. Wanneer de blote eigendom behoort aan de afstammelingen van de vooroverleden echtgenoot, aan zijn geadopteerde kinderen of aan de afstammelingen van dezen, kan de langstlevende echtgenoot of een van de blote eigenaars vragen dat het vruchtgebruik geheel of ten dele wordt omgezet, hetzij in de volle eigendom van met vruchtgebruik belaste goederen, hetzij in een geldsom, hetzij in een gewaarborgde en geïndexeerde rente.

[...]

§ 7. Het vruchtgebruik van het onroerend goed dat bij het openvallen van de nalatenschap het gezin tot voornaamste woning diende, en van het daarin aanwezige huisraad, kan niet worden omgezet dan met instemming van de langstlevende echtgenoot ».

B.4. Die bepalingen zijn zonder wezenlijke wijziging overgenomen uit de artikelen 745^{quater}, §§ 1 en 4, 745^{octies} en 858bis, §§ 4 en 6, van het oud Burgerlijk Wetboek. In geval van overlijden van een wettelijk samenwonende, behalve indien bij testament daarover anders is beschikt, verkrijgt de langstlevende wettelijk samenwonende het vruchtgebruik van het onroerend goed dat bij het openvallen van de nalatenschap van de erflater het gezin tot voornaamste woning diende, en van het daarin aanwezige huisraad. De kinderen van de vooroverleden wettelijk samenwonende verkrijgen daarentegen de blote eigendom van die goederen.

In een dergelijke situatie kunnen zowel de langstlevende wettelijk samenwonende als de niet-gemeenschappelijke kinderen van de vooroverleden wettelijk samenwonende de omzetting van het vruchtgebruik van die goederen vragen, hetzij in de volle eigendom van de met het vruchtgebruik bezwaarde goederen, hetzij in een geldsom, hetzij in een geïndexeerde en gewaarborgde rente. De niet-gemeenschappelijke kinderen van de vooroverleden wettelijk samenwonende moeten daarvoor echter de instemming van de langstlevende wettelijk samenwonende verkrijgen. De weigering van de langstlevende wettelijk samenwonende kan niet aan de beoordeling van de rechtbank worden onderworpen, zelfs indien de langstlevende wettelijk samenwonende niet langer in het betrokken onroerend goed verblijft of hij het te huur heeft gesteld. De langstlevende wettelijk samenwonende is daarentegen niet ertoe gehouden de instemming van de niet-gemeenschappelijke kinderen van de vooroverleden wettelijk samenwonende te verkrijgen om de omzetting van het voormelde vruchtgebruik te vragen.

Aan het Hof wordt een vraag gesteld over dat verschil in behandeling.

B.5. In tegenstelling tot wat de Ministerraad en de verwerende partij voor het verwijzende rechtcollege aanvoeren, zijn de in B.1 vermelde categorieën van personen vergelijkbaar.

Vershil en niet-vergelijkbaarheid mogen niet met elkaar worden verward. De omstandigheid dat de langstlevende wettelijk samenwonende en de niet-gemeenschappelijke kinderen van de vooroverleden wettelijk samenwonende een verschillend statuut en verschillende rechten hebben ten aanzien van de nalatenschap van die laatste en de doelstelling van de wetgever om, met de in het geding zijnde bepalingen, een bijzondere bescherming toe te kennen aan de langstlevende wettelijk samenwonende, kunnen weliswaar elementen vormen in de beoordeling van een verschil in behandeling, maar volstaan niet om tot de niet-vergelijkbaarheid te besluiten, anders zou de toetsing aan het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie van elke inhoud worden ontdaan.

B.6. Het verschil in behandeling berust op een objectief criterium, namelijk de hoedanigheid van erfgenaam.

B.7.1. De mogelijkheid om de omzetting te vragen van het vruchtgebruik van de echtgenoot of van de langstlevende wettelijk samenwonende bij ontstentenis van instemming van de betrokken partijen strekt ertoe de nadelen te verhelpen die het vruchtgebruik in de praktijk kan veroorzaken.

De parlementaire voorbereiding van de wet van 14 mei 1981 « tot wijziging van het erfrecht van de langstlevende echtgenoot » (hierna : de wet van 14 mei 1981) vermeldt daaromtrent :

« Vruchtgebruik, een oude juridische constructie die teruggaat tot het Romeins recht, behelst in feite een dubbele toebedeling : het goed wordt geschonken aan een bepaalde persoon, maar het gebruik en het genot zal gedurende een bepaalde tijd of voor het leven toebehoren aan een derde.

De doelstelling is duidelijk, maar deze juridische constructie levert in de praktijk en in het economisch leven heel wat nadelen op, omdat een dergelijke verdeling niet steeds het beheer van het vermogen op de meest efficiënte manier mogelijk maakt. Vandaar dat dan ook gezocht

werd naar regelen om zoveel mogelijk een praktische oplossing te stimuleren, wanneer de nadelen van het vruchtgebruik voor een der partijen al te zeer zouden gaan doorwegen.

Thans is de omzetting van vruchtgebruik slechts mogelijk door de wil van de partijen, behoudens het geval van het op te heffen artikel 767, II, § 7, van het Burgerlijk Wetboek, waarin de erfgenamen binnen een jaar na het overlijden kunnen eisen dat het vruchtgebruik wordt omgezet in een lijfrente, en nog alleen voor andere goederen dan die opgenomen in § 6 (preferentiële goederen).

De thans voorgestelde regeling gaat veel verder, maar geeft ook een veel grotere beslissingsbevoegdheid aan de rechter die in feite zal oordelen » (*Parl. St.*, Senaat, 1980-1981, nr. 600/2, pp. 18-19).

Bij ontstentenis van instemming van de partijen beschikt de rechter, onder voorbehoud van de in artikel 4.61, § 2, van het Burgerlijk Wetboek vermelde hypothese, die te dezen niet van toepassing is, in beginsel over een ruime beoordelingsbevoegdheid. « De rechter zal dus rekening moeten houden met alle objectieve criteria : het inkomen van partijen, hun financiële draagkracht, de instandhouding van het patrimonium, de opbrengst van dat patrimonium, de mogelijkheid van verdeling, de toekomstmogelijkheden van de erfgenamen enz. » (*ibid.*, p. 19).

B.7.2. De wetgever heeft echter in een bijzondere bescherming voorzien voor de gezinswoning en het daarin aanwezige huisraad. Het vruchtgebruik op die zogenaamd preferentiële goederen kan enkel worden omgezet met de instemming van de echtgenoot of de langstlevende wettelijk samenwonende.

De parlementaire voorbereiding van de wet van 14 mei 1981 vermeldt :

« De Commissie verkoos de mogelijkheid tot omzetting van het vruchtgebruik van de woning en het huisraad in een afzonderlijke paragraaf op te nemen. Deze omzetting is alleen mogelijk met toestemming van de langstlevende.

De toekenning van dit recht aan de langstlevende echtgenoot om zich te verzetten tegen de omzetting van het vruchtgebruik van wat men de preferentiële goederen noemt, ligt in de lijn van de bescherming die men wil geven aan de gezinswoning, zoals dat reeds tot uiting was gekomen bij de hervorming van het huwelijksvermogenrecht en wederzijdse rechten en plichten van de echtgenoten.

Volgens artikel 214 van het Burgerlijk Wetboek wordt deze echtelijke woonplaats in onderlinge toestemming vastgesteld.

Volgens artikel 215 van het Burgerlijk Wetboek kan de ene echtgenoot niet zonder de instemming van de andere echtgenoot over de gezinswoning onder bezwarende titel of om niet beschikken onder de levenden, of het goed met hypotheek bezwaren en dezelfde regel geldt ook voor het huisraad.

Een nieuw voorgesteld artikel 915*bis* zal het vruchtgebruik van diezelfde goederen als een reserve doen gelden, zodat het aan de langstlevende echtgenoot niet kan worden ontnomen dan met zijn uitdrukkelijke instemming » (*ibid.*, p. 21).

B.8. Bij de wet van 28 maart 2007 « tot wijziging, wat de regeling van het erfrecht van de langstlevende wettelijk samenwonende betreft, van het Burgerlijk Wetboek en van de wet van 29 augustus 1988 op de erfregeling inzake landbouwbedrijven met het oog op het bevorderen van de continuïteit » heeft de wetgever een wettelijke erfgerechtigdheid aan de wettelijk samenwonende toegekend.

In geval van overlijden van een wettelijk samenwonende verkrijgt de langstlevende wettelijk samenwonende aldus automatisch – dat wil zeggen zonder dat het noodzakelijk is dat zulks bij testament wordt bepaald – het vruchtgebruik van de woning die het koppel bewoonde en van het daarin aanwezige huisraad, hetzij de preferentiële goederen. De langstlevende wettelijk samenwonende verkrijgt echter geen reservataire aanspraak op die goederen, zodat de vooroverleden wettelijk samenwonende bij testament van die regeling kan hebben afgeweken.

De wetgever maakt bovendien bepaalde regels met betrekking tot het vruchtgebruik van de langstlevende echtgenoot van overeenkomstige toepassing op het vruchtgebruik van de langstlevende wettelijk samenwonende. In het bijzonder wordt voorzien in de mogelijkheid voor de betrokken personen om de omzetting van het vruchtgebruik te vragen, maar de instemming van de langstlevende wettelijk samenwonende is vereist wat betreft de preferentiële goederen.

B.9. De doelstelling van de wetgever om de gezinswoning en de leefomgeving van de langstlevende wettelijk samenwonende te beschermen, is legitiem. De noodzaak om diens instemming te verkrijgen om het vruchtgebruik van het onroerend goed dat het koppel tot gezinswoning diende en van het daarin aanwezige huisraad te kunnen omzetten, is pertinent om die doelstelling te verwezenlijken.

Het is niet zonder redelijke verantwoording dat de wetgever niet in een soortgelijke regel heeft voorzien voor de niet-gemeenschappelijke kinderen die de blote eigendom van de betrokken goederen hebben geërfd. Gelet op de voormelde doelstelling, bevinden de kinderen zich in een situatie die objectief verschillend is van die van de langstlevende wettelijk samenwonende.

B.10. Het feit dat de instemming van de langstlevende wettelijk samenwonende moet worden verkregen, zelfs als hij het onroerend goed dat tot gezinswoning diende heeft verlaten of hij het verhuurt, leidt niet tot een andere conclusie. Ten eerste is het recht van vruchtgebruik een zakelijk recht dat de houder ervan niet ertoe verplicht ter plaatse te verblijven. Vervolgens kunnen verschillende redenen het vertrek van de vruchtgebruiker uit de woning verklaren. Ten slotte stelt het verhuren van het onroerend goed door de langstlevende wettelijk samenwonende hem in staat er stabiele inkomsten uit te verwerven en biedt zulks hem in ieder geval de zekerheid dat hij de mogelijkheid heeft om het onroerend goed opnieuw te betrekken. De in het geding zijnde regeling maakt het dus mogelijk om de leefomgeving in de ruime zin van de langstlevende wettelijk samenwonende te vrijwaren.

B.11. Het in het geding zijnde verschil in behandeling heeft geen onevenredige gevolgen voor de niet-gemeenschappelijke kinderen die de blote eigendom van de betrokken goederen hebben geërfd.

Allereerst geldt de in het geding zijnde regeling enkel in ondergeschikte orde, indien de vooroverleden wettelijk samenwonende geen andere beschikkingen bij testament heeft genomen. Vervolgens hebben het erfrecht van de langstlevende wettelijk samenwonende en diens recht om zich tegen een vordering tot omzetting van het vruchtgebruik te verzetten enkel betrekking op het onroerend goed dat bij het openvallen van de nalatenschap van de erflater het gezin tot voornaamste woning diende, en van het daarin aanwezige huisraad. De niet-gemeenschappelijke kinderen kunnen zich bovendien beroepen op de verplichting, voor de langstlevende wettelijk samenwonende, om hun kost, onderhoud en opvoeding te verschaffen binnen de grenzen van hetgeen de langstlevende wettelijk samenwonende heeft verkregen uit de nalatenschap van de vooroverleden wettelijk samenwonende (artikel 1477, § 5, eerste lid, van het oud Burgerlijk Wetboek). Het is de kinderen bovendien toegestaan om de blote eigendom te verkopen. De weigering van de langstlevende wettelijk samenwonende die

rechtsmisbruik zou uitmaken, kan ten slotte worden bestraft (artikel 1.10 van het Burgerlijk Wetboek), hetgeen de rechter moet beoordelen.

B.12. De artikelen 4.23 en 4.61, §§ 1 en 7, van het Burgerlijk Wetboek zijn bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

De artikelen 4.23 en 4.61, §§ 1 en 7, van het Burgerlijk Wetboek schenden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus gewezen in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 17 september 2026.

De griffier,

De voorzitter,

Nicolas Dupont

Pierre Nihoul